

ELŐFIZETÉSI ÁRA
 „JÓ SZERENCSET” MELLÉKLETTEL EGYÜTT
 EGESZ ÉVRE 12.— K. | NEGYED ÉVRE 3.— K.
 FÉLÉVRE 6.— K. | EGYES SZÁM —.60 K.

FŐSZERKESZTŐ
 DR. BISCHITZ BÉLA.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 BUDAPEST, IV., (BELVÁROS) MOLNÁR-UTCA 33
 TELEFON 108—00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Írói díj 8 oldalas nyomtatott ivenként 35 K.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Sóiparunk 1910-ben.

Az elmúlt 1910-ik esztendővel egy teljes évtized képe áll előttünk ama szervezeti változások eredménye tekintetében, melyeket a magyar királyi pénzügyi kormány 1900-ban, a hazai sóforgalom szabadabb és erőteljesebb fejlődését biztosítandó, életbe léptetett.

Az adatok, melyek az elmúlt 1910-ik esztendő sóforgalmáról összefoglalják, ismét igazolják, hogy a hazai sófogyasztás mértéke a sószállítás reformjának célszerű formai megoldása révén mindjobban közeledik más kulturá államok sófogyasztásának színvonalához. A sóhitelezési rendszer legszélesebb alapokon való kiterjesztése, a szállítás kifogástalan gyorsasága, az adminisztráció pontos kereskedelmi működése és az általános kereskedelmi érdekek állandó szemmel tartása ily módon nemcsak a sókereskedelemben és sófogyasztásban érezteti előnyös hatását, hanem ezzel karöltve az államkincstár sójővedék-bevételei is megfelelően gyarapodnak.

A budapesti kamara legutóbbi évi jelentésében ismételten rámutatott ama nehézségekre és tarthatatlan állapotokra, amelyek a sószállítás lebonyolítása körül a legerősebb őszi forgalom idején a vasuti kocsihiány következtében beállottak. Megelégedéssel regisztráljuk, hogy a lefolyt esztendőben már nem okozott észrevehető fennakadást a sószállítások terén a vagonhiány, ami egyrészt a magyar királyi államvasutak igen célszerűnek bizonyult preventív intézkedéseiben, másrészt és ezzel karöltve a m. kir. sójővedék vezérigynökségének berendezkedéseiben leli magyarázatát. A magyar államvasutak a már 1908. óta ki-

próbált és bevált díjkedvezmény segítségével koncentrálták a sószállítást oly időpontra, amikor a szükséglet ugyan még nem állott be, de a vasuti eszközök még korlátlan számban állanak rendelkezésre és a forgalom minden fennakadás nélkül lebonyolítható. Ez intézkedések folytán 1910-ben már egyetlen panasz sem hangzott el szállítási késedelmek, vagy épen sóhiány miatt és az eladási árak is változatlanul a rendes színvonalon maradtak. Az utóbbi napokban ugyan újból felhangzott a panasz az ország egyik-másik részéből sóhiány miatt, ámde ez a hiány csak rövid ideig tartó és szorványos. Általános jelenség ez összességében, a nagy szénszállítások idejében, amikor nemcsak a só, de egyéb áruk is vajmi gyakran megtorlódnak.

Az 1910-ik év elején hazai vasutaink általános tarifa-emelésével kapcsolatban természetesen a sószállítás díjtételei is megdrágultak, még pedig a különböző relációkban átlag 6—8%-kal, ami azonban a sóforgalom élénkülésére egyáltalában nem gyakorolt hátrányos befolyást. Tekintettel azonban arra, hogy a fuvardíj-emelés ténye már jóval korábban ismeretessé vált, a sókereskedők nagy része mégis igyekezett az emelkedés életbe léptetése előtt hosszabb időre fedezni sószükségletét, aminek természetes következménye az volt, hogy míg az 1909-ik év utolsó hónapjában a sószállítási forgalom aránytalanul megnövekedett, addig viszont 1910-ik év január és február havában, tehát az emelést közvetlenül követő időszakban visszaesés mutatkozik a forgalomban.

A marhasó-forgalom alakulására szintén befolyt kedvezőtlen tényezők, még pedig első sorban a kevés kivétellel hazánk egész területén fellépett járványszerű száj- és körömfájás, amely

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
 tájolók, mintaszerű, precíziós
 kivitelben mint különlegesség
 gyártása.

(B/2268/702/685/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

marhaállományunkat megtizedelte és így természetesen a marhasó fogyasztását is csökkentette. A sójővedék vezérügynöksége a marhasónak és különösen az újabban készülő sajtolt marhasóbriketeknek népszerűsítése érdekében két gazdasági kiállításon bemutatta az elmúlt esztendőben e kitiűző tápszert, nevezetesen a Kolozsvárott és Nyiregyházán rendezett mezőgazdasági gép- és állatkiállításokon s azonkívül a hazai gazdaközönség körében tájékoztató füzetek, prospektusok, ajánlatok és mindennemű felvilágosítások díjmentes nyújtása révén igyekszik meghonosítani az állattenyésztésünk fejlesztése szempontjából nagy horderejű marhasóbriketeket.

Magyarország összes sóforgalma az 1910-ik esztendőben 2,515.816 q volt, mely mennyiség körülbelül egyenlő arányban oszlott meg az erdélyrészi és a máramarosi bányakerületek termelése között.

Az egész sómennyiség az egyes sófajtákra nézve a következőképen oszlott meg:

Konyhasó (élvezetre)	1,791.012 q
Marhasó (állati tápcélokra)	210.052 q
Iparsó (technikai célokra)	514.752 q

Az iparsó forgalmának fejlődése a legutóbbi esztendőben megint nagy haladást mutat. A fogyasztás statisztikai számadatai örvendtes jelét adják annak, hogy különösen a hazai kis- és középipar körében mily kedvező arányokban terjed az olcsó iparsó igénybevétele. Az iparsó adminisztrációjának ujjaszervezése előtt az 1900. évben egész Magyarországon 172 iparos használt iparsót üzemében és ezek is csaknem kivétel nélkül nagyiparosok voltak, 100 q feletti évi szükséglettel. Ezzel szemben az 1910. évben már 4.332 iparos élvezte az iparsó-használat értékes kedvezményét (1908-ban 3.138 iparos) és ezek közül kisiparos fogyasztó, vagyis olyan, akinek évi iparsó-szükséglete legfeljebb 10 q-ig terjed, 2.373 volt, míg a nagyiparosok közül összesen csak 260 fogyasztott iparsót.

Az iparsó-fogyasztók száma, mely természetesen az ország egyes kamarai kerületei között az iparfejlettségi viszonyok szerint oszlik meg, legnagyobb a budapesti kamara területén, ahol a legutóbbi esztendőben 760 (1099-ben 699) iparos használt iparsót. 1900-ban csak 49 iparsó-fogyasztó volt a budapesti kamara területében. A következő táblázat adatai mutatják, hogy az egyes hazai iparágak mily arányban vesznek részt az iparsófogyasztásban az ország egész területén és külön a budapesti kamara kerületében:

Iparág:	Az egész országban	A bpesti kamara területén
agyagipar	14	1
állati belek kikészítése	337	65
bőrpar	1.366	123
fagyaltkiszítés	1.547	357
fatelítés	3	—
fehérítőipar	4	—
fürdő- és vegyészeti ipar	42	24

Iparág:	Az egész országban	A bpesti kamara területén
házigombairtószer gyártás	1	—
hó- és jégolvasztás	113	33
hűtés	274	69
kelmefestés	56	13
keményítőgyártás	1	—
kenderkikészítés	2	—
konzervgyártás	1	—
metallurgia	13	5
olajfinomítás	22	6
por- és jégképződés megakadályozása	111	31
szappangyártás	353	55
tejgazdaság	35	10
trágyázás	1	—
üvegipar	2	—
vas- és fémipar	34	17

Avégből, hogy mindamaz iparosok, akik iparsó használatra engedélyt nyertek, gyorsan és akadálytalanul meg is kaphassák az iparsót, a pénzügyminiszteriummal fennálló szerződés értelmében a sójővedék vezérügynöksége jelenleg az ország 20 nagyobb városában állandó vidéki iparsóraktárakat tart fenn. Kamaránk területén ily raktár magában a fővárosban működik. E raktárt az 1910-ik év folyamán 490 iparos 1.585 esetben vette igénybe, s az itt kiszolgáltattott összes iparsómennyiség 11.629 q volt.

A sókivitel terén a következőkről számolhatunk be.

Nevezetesen Szerbiában sikerült újból piacot teremteni az onnan kiszorult magyar sónak és lejárván az 1910-ik év végén ama szerződés, melynek értelmében a romániai állami sójővedék fedezte Szerbia egész sószükségletét, a szerb állami jővedék igazgatóságával oly szerződés jött létre, mely lehetővé teszi, hogy 10 éven át Szerbiában évenként körülbelül 70—100.000 q mennyiségben magyar só lesz elhelyezhető. E szerződés volta-képen az 1911-ik évben veszi kezdetét, de már az 1910-ik évben biztosítható volt 72.000 q magyar só szállítása és remélhető, hogy az évek folyamán e mennyiség tekintélyesen emelkedni fog.

Bulgáriába 1910-ben 91.400 q só került kivitelre. Az év végén lejárt a bolgár fejedelmi kormányval 5 évig fennállott szerződés, mely évi 40.000 q magyar só átvételét biztosította. Az 1911-ik év elejétől fogva tehát ismét szabad kereskedelmi alapon fog fejlődni a bulgáriai sókivitel, és ámbár a kedvező földrajzi helyzetnél fogva nagy előnyben lévő romániai verseny kétségtelenül nagy erőfeszítéssel fogja rávetni magát a szabad piacra, remélhető, hogy eddigi bulgáriai sóexportunk fenntartása, sőt fejlesztése is kielégítő módon fog alakulni.

Oroszországba irányuló sókivitelünk az elmúlt esztendőben is megtartotta kellő színvonalát, bár az itt is erősen érezhető romániai verseny csak jelentős áldozatok árán tette lehetővé az eddig elért eredmények állandósítását.

Igen szép fejlődés mutatkozik a nyugatafrikai

RUGGYANTÁRUKAT, ASBESTÁRUKAT, SZÁRAZ és ZSIROS TÖMÍTÉSEKET LEGMEGBIZHATÓBB MŰVOSÉGEK BEN SZÁLLIT AZ:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA

francia gyarmatokba irányuló sókivitelnél, melynek mennyisége az előző évi 2.520 q-ról 8.623 q-ra emelkedett az 1910. évben és ez expanzió következtében szűkségessé vált, hogy a sójüvedék vezérügynöksége, szigetkamrai üzemtelepét, melyen az Afrikába kiviteltre kerülő só szabályos felületű lapokká, rudakká és kockákká fűrészelik, lényegesen kibővítsse. Megfelelő siker kísérte azokat a törekvéseket is, amelyek a hazai sótermékeknek Brazília déli államaiba való bevezetésére irányultak. A brazíliai sókivitel kizárólagos tárgya a nálunk is csak néhány év óta forgalomba

kerülő, de kitünően bevált sajtolat manhasóbriket. E briketek célszerűsége és kitünő sajátsága oly nagy mértékben keltették fel e távoli tengerentúli országok marhatenyésztőinek figyelmét is, hogy a brazíliai export nyomán Argentiniában is érdeklődés mutatkozott e készítményünk iránt, sőt jelentékenyebb próbaküldemények mentek az elmúlt esztendőben Angliába is és a siker biztos jele gyanánt mindkét helyről újabb megrendelések érkeztek.

A sóexportunknak pontos képét az utolsó évtizedben a következő táblázat mutatja:

Magyar sókivitel a vámkülföldre az 1900–1910 években.

Melyik bányatelepről		1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910
m e t e r m á z s á k b a n												
Szigetkamara		—	—	350	—	1769	7434	7351	5727	9013	16802	24269
Marosujvár		17700	28500	4200	600	—	9150	—	—	—	12000	18600
Désakna		—	7300	49450	11700	30000	39000	56600	68820	68800	126800	136400
Összesen		17700	35800	54000	12300	31769	55584	63951	74547	72813	155603	179269
Rendeltetési hely	Bulgária...	17700	35800	53650	12300	30000	48150	56600	68820	62300	146800	91400
	Szerbia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72000
	Oroszország	—	—	—	—	1769	7434	7011	5289	7404	5682	5796
	Anglia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250
	Délafrika	—	—	350	—	—	—	100	—	—	—	—
	Nyugatafrika	—	—	—	—	—	—	240	339	209	2520	8623
	Brazília	—	—	—	—	—	—	—	100	900	600	1100
	Argentína	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100

Egy kirándulásról.

— Kirándulás Kissármásra és a felső Iza-völgyébe a furótechnikusok és furómérnökök XXV. nemzetközi vándorgyűlése alkalmából. —

Irta Weis John Arthur.

Az új és föl nem kutatott gáz- vagy olajföldek föl kutatása és föltárása valami különös vonzóerőt gyakorol a furótechnikusra, aki elég bátor és kitartó ahhoz, hogy az anyaföld erős és titkos várából egy nyersterméket kivivjon, amelynek értékesítése áldása lesz az emberiségnek s amely az iparban nagy evolúciókat van hivatva előidézni.

Az uttörő, aki ezen fáradságos és fontos föladatra vállalkozik, mindenképen oly fontos tényező az ipari haladás terén, akinek önföladozó munkája eléggé soha se becsülhető meg.

Annál örvedetesebb tehát, hogy végre egy modern állam és hivatott képviselői szívesen ragadták meg a XXV. nemzetközi furókongresszuson az alkalmat, hogy a figyelmet a magukra hagyott furótechnikusokra tereljék. Kétségtelen, hogy a kongresszus résztvevőire felejthetetlen marad az a szíves készség és páratlan érdeklődés,

amelyet a kormány és a főváros a kongresszus irányában tanúsított. A vidéki hatóságok és nép előzékenysége és vendégszeretete pedig bámulatra ragadtatta a kirándulás előkelő külföldi résztvevőit.

Már azok a rendkívül érdekes és értékes előadások is, amelyeket dr. Lóczy Lajos, a földtani intézet igazgatója, továbbá telegdi Roth és Noth bányatanácsosok tartottak, kétségtelenül arra birták a kongresszus külföldi résztvevőit, hogy csaknem kivétel nélkül jelentkeznek az érdekesnek mutatózó kissármási és izaszacsali kirándulásokra s így szemtől-szembe lássák a hatalmas természeti erők megnyilvánulását, amelyek Erdélyt és a Kárpátok láncolatát az egész geologus világ előtt érdekessé és vonzóvá teszik.

Érthető tehát, hogy amikor október 18-án délután két óraker elindultak a kirándulók a nyugati pályaudvarról az erdélyi gázmezők és izaszacsali petróleumterületek felé, az a két kényelmes különkocsi, amelyet a Máv. udvariasan rendelkezésükre bocsátott, zsufozásig megtelt.

Este kilenc óraker érték a kirándulók Kolozsvárra, ahol kényelmes szállásról már előzőleg gondoskodtak. Másnap, október 19-én Andreics miniszteri tanácsos vezetése alatt már kora reg-

KENŐANYAGOK, TISZTÍTÓANYAGOK, BŐR-BALATA-
TEVÉSZŐR-GÉPSZIAK ELSŐRENDŰ MINŐSÉGEK BEN:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

gel folytatták útjokat Kissármásra. Böckh professzor és Böhm főmérnök a vendégek elébe utaztak, azután fáradhatatlanul kalauzolták őket gázforrás körül, mindenre felhívták az érdeklődők figyelmét, alaposan és szakszerű magyarázatokkal kísérve előadásukat.

A nagy körültekintésért és szakszerűségért, amelylyel nekünk, idegeneknek, lehetővé tették a gázforrás megismerését, nem lehetek eléggé hálás a két kiváló férfinak. A forrás elzárása bámulatot keltett a szakemberek között, megcsodálták a precíz és nagyszabású munkát, amelylyel a csöveket tömítették. Igen természetes azonban, hogy ily rettenetes energiájú kut, amelyhez hasonlók Amerikában is igen ritkák, nem tűrik a bilincset hosszú éveken át, amit az utolsó gázfeltörés is bizonyítani látszik. Igen kívánatos volna az elzárás helyett inkább értékesíteni ezt a világító, melegítő és hajtó energiát. A gáz nagy gazdasági értékéről tán fölösleges írni, hisz ez közismert. Fel akarom még említeni, hogy a gáz feltörése után csak nagysokára tudták a forrást elzárni, ami nem csodálható, ha elgondoljuk, hogy szokatlan nyomással tört fel a gáz és különben sem gáz után furtak eredetileg; már most nehezen bírom elképzelni, hogy csak sporadikusan összegyűlt, bár nagyobb gázmennyiséget tartó gázterületről lenne szó, mert hiszen a gázmennyiség csökkenése a nagy, hónapokon át tartó gázümlés dacára sem volt konstatalható. Igen tanácsos volna tehát végre hozzáfogni a kincs felhasználásához; magam határozottan azzal az impresszióval sőt meggyőződéssel távoztam a türelmetlenül dübörgő forrástól, hogy a magyar nemzet egy megbecsülehetetlen kincsre talált, melynek forrásából — bár lassan, ésszerűen, — nagyra fog nőni a gyorsan fejlődő magyar ipar.

* * *

A kirándulók délután tértek vissza Kolozsvárra s már másnap reggel dr. Grün János szíves vezetésével elindultak a máramarosi Izaszacsalra, hogy az ottani petróleumforrásokat megtekintsék. A miniszterium részéről résztvettek: Böckh főbányatanácsos, a selmeczi akadémia tudós tanára, Böhm főmérnök, Illés Vilmos és Pahner Arthur, az állami szénbányák központi igazgatóságának főmérnökei, Nick Mihály, a petrosényi állami bánya főmérnöke és Kreszméry, a zólyombrezói vasgyárak vezetője. Ugyiszintén Hans Urban, a furótechnikusok bécsi egyesületének titkára, Noth bányatanácsos és Grosz Lajos professzor vezetésével a nemzetközi kongresszus számos tagja is, hogy a nagyjövőjú petróleum-területet megtekintsék. A kirándulókat igen kellemesen érintette, hogy a megye alispánja elébük utazott és fölöttébb megleghangu beszéddel üdvözölte a résztvevőket. Az alispán azon reményének adott kifejezést, hogy az izaszacsali petróleum-telep modern kivitele ki fogja elégíteni az odarándult kiváló szakembereket annál is inkább, mert az az *uttörő munka*, amely az Iza völgyében folyik, nemcsak a környékbeii lakosság nagy szimpátiájával találkozók, hanem az egész megye ontatlan tetszését is kinyerte. Sőt országos fontosságúak ezek a források — mondotta az alispán

mert hiszen ezek a petróleum-források vannak hivatva a magyar petróleum-kérdést örök időkre sikeresen megoldani; mert hiszen — így folytatta szavait — köztudomásu, hogy Magyarország egész petróleumszükségletét a külföldről szerzi be, ámbátor az is közismert tény, hogy a máramarosi Iza folyó felső völgye gazdag petróleumtelepeket rejt mélyében.

Reggel a pályaudvarról öt autó röpitette a vendégeket festői vidéken keresztül az 58 kilométer távolságban fekvő Izaszacsalra. Fedorovic János, a Magyar Kárpáti Petróleum Rt. kiváló vezető-mérnöke, elsősorban a műhelyeket és műszaki berendezéseket mutatta be a vendégeknek, akik azután a különböző furótornyokat keresték föl. Különösen érdekelte a mérnököket a 4-es számú furólyuk, amelynek mélysége (10 hüvelyk átmérő mellett) 423 méternyi volt; e mélységben mutatkoztak az első gáznyomok.

A jelerlevő geológusok szerint ép akkor hatoltak le az első olajvezető rétegen; azóta kitűnt, hogy atudósok helyesen vélekedtek, mert negyednapra már olajat is merítettek 462 méter mélységből.

Noth bányatanácsos, aki már évekkkel ezelőtt ezen olajterület nagy jövőjére felhívta a szakkörök figyelmét, igen alapos magyarázattal mondta el a terület fontos geológiai formációit. Ugyancsak itt említem fel, hogy néhai Böckh János, a magyar geológusok legki állóbbika, egyik alapvető munkájában, mely épen az izaszacsali petróleum-területet tárgyazza és legelőször zörhívja fel a közfigyelmet ezen terület gyakorlati kiaknázására, ezen terjedelmes és felette értékes tanulmányában az itt látható geológiai térképet készítette a felső-izavölgyi petróleumképződésről és midőn ezen olajterület nagy jövője felé irányítja a figyelmet, hivatkozik más geológusok eziránti véleményeire is.

Azután búcsulakomára gyűltek a kirándulók; ez alkalommal Häs Urban a kongresszus tagjainak nevében Lukács László pénzügyminiszternek üdvözlő táviratot küldött, amelyben köszönetét fejezi ki a kormánynak a kongresszus irányában tanúsított jóindulatáért és ama óhajának adott kifejezést, hogy a sármási és izaszacsali források a magyar nép áldásává váljanak.

Főlemlitem még itt, hogy ez alkalommal Böckh professzor és Böhm főmérnök Izaszacsalán kívül még Szelistyén és Konyhán is több forrásra alkalmas helyet állapítottak meg.

Úti bőröndöt

és egyéb finom bőrárut legelőnyösebben **vásárolhat** a készítőnél

Csángónál

Budapest, IV., Múzeum-körút 5. — Telefon 67-00.

Grand Prix aranyérem Páris.

Olcsó szabott árak. A cím fontos.

(B/3832/611/24)

Eredeti FREDIT CSAPÁGYFÉMEKET minden célnak megfelelő minőségekben gyárt kizárólag az:

ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V., ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.

HAZAI HIREK.

A 100 éves Davy-lámpa.

November 11-én mult száz esztendeje, hogy Humphrey Davy angol természettudós megajándékozta az emberiséget a róla elnevezett lámpával, amelyet azóta csaknem változatlanul használnak a sujtóléges szénbányákban. A lámpa bevált, hűsége és elengedhetetlen társa lett az ezer veszéllyel küzdő bányászoknak; ám a megszorított, korlátozott természetű mintha másutt akart volna kárpótlást szerezni magának s azon száz év alatt, mióta a Davy-lámpa világít a tárnák mélységeiben, nagyon sok szerencsétlenség történt a szénbányákban. Az utóbbi két-három évtizedben pedig oly rémitő bányakatasztrófákat okoztak a hatalmas erejű robbanások, hogy néha százával követelték meg az áldozatokat. Alig mulik el hónap, hogy Amerikában, a francia és belga szénterületeken, vagy a nagy német bányavidéken ne történnék kisebb-nagyobb katasztrófa a szénbányákban. Nincsen megállapítva a katasztrófa oka. A Davy-lámpáktól robbant-e fel a sujtólég és szénpor vagy más ismeretlenül maradt okból? Amnyi bizonyos azonban, hogy tökéletesedést e lámpák terén aligha várhatunk már; száz év alatt annyi módosítást és javítást eszközöltek rajtuk, hogy már elérték fejlődésük azon fokát, mely a gyakorlat követelményeit mindenképen kielégítik. S ha történnék majd javítások és tökéletesedések a robbanások megszüntetésére, azok nem a Davy-lámpákon fognak megfordulni, mert a gyakori robbanások oka sokkal mélyebben rejlik. Míg nem sikerül valami elmés berendezéssel a bányák ártalmas, robbanékony levegőjét eltávolítani, hatalmas szellőztető készülékekkel, szivógépekkel vagy egyebekkel, addig a Sir Humphrey Davy lámpája a veszedelmet csökkentti ugyan, de megszüntetni nem fogja.

A bányamérnök tragédiája.

A megrázó tragédiáról, amely a tatabányai óvodában játszódott le a mult pénteken, eleinte rejtelmes és ellentmondó hírek terjedtek el. De aztán

tisztázódtak a részletek és megállapítható, hogy szerencsétlenség történt, amelyért senki sem felelős. Ott táncolt a fiatal, alig 26 éves, reményteljes mérnök jó kedvvel, ragyogó arccal, aztán buta golyó lúródott a fejébe és szörnyet halt. A másik áldozata a szerencsétlenségnek egy fiatal hadnagy, aki eszméletlenül esett össze, amikor megtudta, hogy a mérnök meghalt, azóta álmatlanul tölti éjszakáit, látomások és ideggörcsök gyötrik. A mérnök koporsóján ott volt Kozma hadnagy koszorúja is e fölirással:

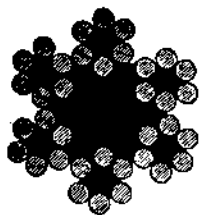
Örökké siratni foglak.
Bocsásd meg bűnömet.

*

Tatabányán, mint a bányatelepeken általában, nem sok alkalom nyílik a szórakozásra. Nagynéha összekerül a kisszámú fiatalok és műkedvelői előadást, táncestélyt rendeznek egymás mulattatására. Így volt az 17-én este is, amikor Jány Miksa, a Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársaság fiatal mérnöke, a telep három tanítója és a tanítónők gyűltek össze az iroda tágas termében, hogy gramofon hangjai mellett táncmulatságot rögtönözzenek. Új tagja is volt a régi társaságnak: Kozma Károly utászhadnagy. A hadnagy tulajdonképpen Komáromban szolgál és csak nemrégön küldték Tatabányára, hogy ott ötven utászszal robbantási gyakorlatokat végezzen. Megismerkedett a bányatelep intelligenciájával és kitűnő táncos lévén — megígérte a többieknek, hogy megtanítja őket bosztonozni. A tánc megkezdődött. Este tizenegy óra felé, Jány pár nélkül maradt és míg a többiek táncoltak, ő a szobában egy karikával játszott, amit valószínűleg a gyerekek hagytak ott. A falhoz gurította a karikát és arra vigyázott, hogy az szép egyenesen visszaguruljon. Ez a kis mulatság zavarta a táncolókat és a hadnagy oda is szólt a mérnöknek:

Mérnök ur, az istenért, ha karikázni akar, menjen a sarokba!

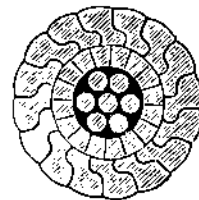
A mérnök ebben a pillanatban leguggolt a karikájához és ugyanekkor a hadnagy a bluzába nyúlt és kivette onnan a revolverét, hogy a mellébe levő padra tegye, mert zavarta a táncban. A fegyver elsült és a guggoló helyzetben levő mérnököt találta.

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

**Ólomkábelek. Villamvilágítási vezetékek.
Sodronykötelek.**

Elektrolytikus vörösrézvezetékek, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095/619/25.)

**TURUL A LEGMEGBIZHATÓBB TÖMÍTŐLEMEZ
LEGMAGASABB NYOMÁSHOZ. KIZÁRÓLAGOS RAKTÁR:**

**ÁLTALÁNOS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V. ZRINYI-UTCA 1. GRESHAM PALOTA.**

Az egész bányatelepen óriási részvételt keltett a mérnök tragédiája. Jex Simon bányagazgató távirafilag értesítette a mérnök apját, aki a Dunagőzhajózási Társaságnál altiszt.

Vasárnap temették el a mérnököt. Zuhogott a zápor, de az egész bányatelep ott volt a temetésen. A tatabányai bányagazgatóság a következő gyászjelentést adta ki:

A Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársulat, valamint a tatabányai bányagazgatóság tisztikara mélyes fájdalommal tudatja, hogy hűséges tisztviselője, illetőleg szeretett munkatársa, Jány Miksa ur bányamérnök szép reményeket ígérő pályája kezdetén éltének 26-ik évében váratlanul elhunyt.

A megboldogult drága hamvai folyó évi november hó 19-én délután 3 és fél óraker a bányagazgatósági irodapületeből fognak az örök nyugalomnak átadatni.

Lelkiüdveért bemutatandó gyásmise folyó évi november hó 20-án délelőtt 9 óraker fog megtartatni

Tatabánya, 1911 november hó 18-án.

Emléke közöttünk örökké élni fog!

Személyi hírek. Tirscher Géza miniszteri tanácsos az elmúlt héten Nagybányán időzött és megvizsgálta az ottani bányakapitányságot. — Dr. Böckh Hugó elutazott Kissármásra, hogy a létesítendő újabb mélyfúrások helyeit kitérje. — Milenszky Károly főbányabiztos, aki jelenleg Nagybányán Weisz Lajos bányakapitány helyére van beosztva, az elmúlt héten két napon át tanulmányozta a tatarosi és dernai aszfalt-telepeket.

Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszter Budai Ernő m. kir. segédmérnököt a körmöcbányai m. kir. főkémlő hivatalától a kolozsvári m. kir. bányászati kutató kirendeltséghez és Gebhard Ferenc m. kir. segédmérnököt a selmeci m. kir. bányászati és erdészeti főiskoláról a körmöcbányai m. kir. főkémlő hivatalhoz áthelyezte.

Elszámolás. A selmeci főiskolai „Segélyes-Egylet” elnöksége hálál és őszinte köszönettel újabb a következő adományokat nyugtázza: Selmebányai m. kir. Bányagazgatóság 350, Arad-Temes-Déva-Lugos-vidéki Erdészeti Egyesület 200, Az „O. B. és K. E.” Selmebánya-vidéki osztálya 125, (u. i. az osztály adománya gyanánt 100 K. é. Farbak Gyula emlékezetére koszoru-megváltás címén 25 K) Magánmérnökök Országos Szövetsége 100, Haberfelner Béla 20, Kilezer Mihály 2.50 K. A mai napig befolyt adományok összege 9005.87 korona.

Szénforgalom. A Máv vonalai mentén fekvő kőszénbányák az október hó 15-étől október hó 21-ig terjedő héten, hat munkanap alatt összesen 14,555 kocsirakomány szénét adták fel; 1367 kocsirakománnyal többet, mint az előző héten és 1332 kocsirakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (X/16-tól X/2-ig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2425 vasúti kocsit raktak meg, 227 kocsiva többet: mint az előző hét egy-egy munkanapján,

SZULTÁNFORRÁS

**BŐR- ÉS DÚS LITHION TARTALMÚ
GYÓGYÍTÓ ÉS ÜDÍTŐ ITAL.**

**KIVÁLÓ HÚGYHAJTÓ ÉS HÚGYSAVOLDÓ
KUTKEZELŐSÉG: EPERJES.**

Megrendelhető a Magyar Ásványvíz Forgalmi és
Kiviteli R.-T.-nél, Budapest — Telefon 162—84.

(B/2270/411/44.)

Bányaiüzemvezetéssel

több éven át foglalkozó, bányaiskolát jelesen végzett, 36 évi nős egyén, akinek 18 éves praxisa van, hasonló, vagy főaknászi állással a jelenlegi felmondatlan állását családi körülmények miatt változtatni óhajtja. Megkeresések „36—18” jelige alatt a kiadóba. (B/717/47)

Szab. villamos biztosíték kicserélhető betéttel.

Ha kiég, csak a betét cserélendő ki, tehát olcsóbb, mint bármely más biztosíték, mert a porcellándugó tovább használható. Nem kell javítani!

Mindenki által kezelhető! 550 Volt-feszültség és minden Ampererősségig **Legkisebb rendelhető mennyiség 25 drb. Minden dugó 5 tartalékbetét elszállítatik.**

Árak betét nélkül.		Betétek.	
Edy normal csavarmenettel	75 fill.	Edy normal betét 2-10 Amp-ig	18 fill.
Edy nagy csavarmenettel	1.55	Edy normal betét 15-40 Amp-ig	24
Mignon	20	Edy nagy betét 5-20 Amp-ig	40
		Edy nagy betét 30-60 Amp-ig	45
		Mignon betét	20

Egyedélarusítás:

Hanák Miksánál, Budapest, V., Nádor-utca 50. sz.
(Markó u. sarok.) (B/3779/589/41)

Felhívás!

„bánya részvények jegyzésére.”

A máramarosmegyei viski Lipót bánya b. t. a. any. ezüst és ólomérc tartalma 4 b. m. (180,465 m.2) bányaterület kibocsátására: egy részvénytársaság alakítása határozván el és pedig olyképen, hogy az eredeti 100 knx 12 részre osztva 1200 új részjegyet bocsát aláírás alá: 200 korona névértékben, vagyis 240,000 korona névleges részvénytőkével alapul véve, ebből a tulajdonjog: 400 részvényben 80 000 korona névleges értéket képvisél, 180,000 korona ellenben berendezési és forgatókének marad.

Ezen részvények kibocsátási árfolyama = (215) kettőszáztizenöt korona és az aláírás, illetve megalakítás alkalmával 30 napon belül (65) hatvanöt koronával fizetendőek be, 70 korona a részvénytőke javára betétként kezelve az új igazgatóságnak lesz átadva, 15 korona pedig kötelezettségek és költségek fedezésére a jelenlegi tulajdonos rendelkezésére marad. További befizetések iránt a rendes közgyűlés lesz hivatva esetleg intézkedni.

A bányaterületen 2 altárna van, kész 500 méter, befejezés előtt 95 méter, azután a jelenlegi 8 munkaterepen kívül még 4 — tehát összesen 12 helyen lesz ólomérc kitermelhető és 4 nyíláson kiszállható.

A legalsó 60—70 cmtr széles telér az altárna 65' méternél feltárva nem tisztá, a többi telérek szfaleryt-mentesek, az ólomérc tartalma 65% ólom, 0.220% ezüst és 0.180% arany, mint oldal sáf néha rézkavand is előfordul.

Tekintve az értékes bányatermőnyre, könnyű hozzáférhetőségre, a kohóval való 6 kilométer tengelyi szállítás után — vasúti összeköttetésre és jó munkásviszonyokra, az érdeklőknek egy busásan jövedelmező, nagy jövőjű vállalatban részt venni nyújt kedvező alkalmat. Kívánatra bővebb felvilágosítással, ércmintákkal szolgál és előjegyzést folyó évi december hó 10-ig elfogad a jelenlegi tulajdonos,

Novák Lajos.

Kolozsvár, (Karolina-tér 3.) és Visk Máramaros megye.

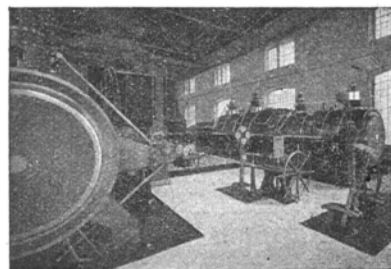
(B/3996/709/47.)

ERNHADT és SEHMER gépgyára Saarbrücken.

Vezérképviselő: **FLAMM ADOLF**

műszaki irodája és gépészeti berendezések vállalat.
Budapest, II. kerület, Margit körút 48. szám.

Szállít: bányaszkóba- és kohógépeket, Diesel-nyersolaj-motorokat, Centrifugális turbo-szivattyukat, gázgenerátorokat, Briquet-sajtókat és dugattyus szivattyukat.

B/3835/614/22.

Uj állami iparvágány. Az állami vasgyárak igazgatósága az alkenyér—kudsi h. é. vasut Kudsi állomásából való kiágazással a kudsi állami vasgyárba szabványos nyomtávu gőzüzemű iparvágányt épített.

Angol tőke és az erdélyi aranybányák. Nem is olyan régen, számtalan kis aranybánya virágzott Erdélyben; kis emberek, tőke nélkül próbáltak szerencsét és kevés munkával boldogultak is egy ideig, mert kizárólag a gazdag érceket dolgozták föl és főfigyelmüket a szabadarany előfordulására irányították, míg a szegényebb érceket a bányára szórták. Egyszóval „szerencsére“ dolgoztak, aminek mihamar megvolt a szomorú következménye. Az évtizedes üzem következtében a szabad aranyat hordó felső szirtek kimerültek, a kis emberek pedig a nagy befektetéseket igénylő mélyszinti munkálatokat nem bírták. Ilyen sorsra jutott az Első Erdélyi Aranybánya Társaság, amelynek Zeibig János nagyszabeni bankár a főrésztulajdonosa. A bányázom megvédte, de a közeli kimerülés elkerülhetetlennek látszott és éppen a legalkalmasabb esetben sikerült az eladás. Az angolok, akik a bányát megvették, nem várnak meglepe-

téseket Boicán, üzemtervüket kizárólag a szegényércek feldolgozására alapították és az esetleges meglepetéseket — szabadarany előfordulásokat — figyelmen kívül hagyták számításaiknál. Hogy ezen az alapon milyen kitűnő üzleti eredményeket lehet elérni, azt bizonyítják a Rudai Tizenkét apostol sikerei. Ezzel szemben a szerencsébányászat kora elmúlt, amit eléggé bizonyítanak a naponkinti bányaelvonások.

A szerkesztésért felelős Dr. Bischitz Béla

Mindenütt kapható darabonként 70 fillér árban

Délelőtt Délután
A vonatok **indulása** Budapest nyugoti p.-u.-ról.
Érvényes 1911. november hó 8-tól.

vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	hová
162	5:15		szv.	Rákospalota-Ujpest	164	12:05	szv.	Rákospalota-Ujpest	
192	5:25		"	Érsekújvár	714	12:10	"	Szeged	
164	5:35		"	Vác	1404	12:20	gyv.	Zsolna, Berlin	
718	5:40		"	Szeged, Szolnok	138	12:25	szv.	Nagygyőr	
4102	6:00		"	Esztergom	4106	12:30	"	Esztergom	
166	6:20		"	Rákospalota-Ujpest	166	1:00	"	Rákospalota-Ujpest	
8502	6:35		"	Lajosmizse, Kecskemét	168	1:30	"	Dunakeszi-Alag	
102	6:50		k. o. exp.	Wien, Paris, Ostende.	4114	1:50	"	Piliscsaba	
506	7:00		gyv.	(Nagyvárad, Brassó (Károlyváros)	106	2:30	gyv.	Wien, Paris (Szatmár-Németi)	
1402	7:05		"	Zsolna, Berlin	504	2:05	"	Kolozsvár, Brassó	
104	7:55		"	Nagygyőr, Wien	126	2:10	szv.	Párkány-Nána	
158	8:05		szv.	Dunakeszi-Alag	170	2:15	"	Rákospalota-Ujpest	
708	8:15		gyv.	Orsova, Bázsiás	4108	2:20	"	Esztergom	
712	8:30		szv.	(Temesvár	108	2:30	gyv.	Wien	
134	8:45		"	(Károlyváros	120	2:35	szv.	Gyalánta	
4104	8:55		"	Nagygyőr	704	2:40	gyv.	Bázsiás, Bukarest	
114	9:20		"	Esztergom	722	2:45	szv.	Czepléd	
160	9:40		"	Wien, Berlin	8506	2:50	"	Lajosmizse, Kecskemét	
162	11:05		"	Rákospalota-Ujpest	140	3:35	"	Szob	
6504	11:15		"	Rákospalota-Ujpest	174	4:10	"	Rákospalota-Ujpest	
116	12:00		"	Wien	716	4:30	"	Szeged	
					110	5:15	gyv.	Wien	
					142	5:20	szv.	Nagygyőr	
					724	5:40	"	Czepléd	
					176	5:50	"	Rákospalota-Ujpest	
					128	6:30	"	Párkány-Nána	
					724	6:10	"	Czepléd	
					144	6:15	"	Nagygyőr	
					724	6:35	"	Czepléd, Ócsa	
					4110	6:40	"	Esztergom	
					728	6:45	"	Czepléd, Szolnok	
					1408	6:50	gyv.	Pozsony, Zsolna, Berlin	
					178	7:20	szv.	Párkány-Nána	
					728	7:35	"	Rákospalota-Ujpest	
					6508	7:40	"	Czepléd	
					710	8:35	"	Lajosmizse	
					182	8:10	"	Bukarest, Bázsiás	
					182	8:20	"	Vác	
					4112	8:30	"	Dunakeszi-Alag	
					1408	8:40	"	Esztergom	
					118	9:30	"	Zsolna, Berlin	
					502	9:35	gyv.	Wien, Paris	
					184	10:00	szv.	Bukarest, Stanislaw	
					706	10:15	gyv.	Dunakeszi-Alag	
					720	10:30	szv.	Szeged, Bázsiás, Bukarest	
							k. o.	Kiskunfélegyháza	
					902	11:20	exp.	(Belgrád,	
					146	11:25	szv.	(Konstantinápoly	
					702	11:30	k. o. exp.	Nagygyőr (Bukarest,	
								(Konstantinápoly	

A vonatok **indulása** Buda-Császárfürdőről.

vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	hová	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	hová
4002	6:00		szv.	Esztergom	4006	12:15	szv.	Esztergom	
4004	6:54		"	Esztergom	4014	12:57	"	Piliscsaba	
					4008	2:11	"	Esztergom	
					4010	6:30	"	Esztergom	
					4012	8:22	"	Esztergom	

Délelőtt Délután
A vonatok **érkezése** Budapest nyugoti p.-u.-ra.
Érvényes 1911. november hó 8-tól.

vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	honnan	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	honnan
161	5:05		szv.	Dunakeszi-Alag	166	12:50	szv.	Rákospalota-Ujpest	
728	5:25		"	Czepléd	137	1:20	"	Nagygyőr	
725	5:35		"	Czepléd	708	1:25	gyv.	Bukarest, Bázsiás	
4101	5:50		"	Esztergom	108	1:40	"	Páris, Wien	
133	5:55		"	Nagygyőr				(Tóváros, Kolozsvár,	
725	6:00		"	Czepléd	508	1:50	"	(Szatmár-Németi	
153	6:05		"	Rákospalota-Ujpest	167	1:55	szv.	Rákospalota-Ujpest	
6507	6:10		"	Lajosmizse	4107	2:05	"	Esztergom	
721	6:20		"	Szolnok, Czepléd	169	2:40	"	Dunakeszi-Alag	
801	6:25	k. o.	"	Konstantinápoly, Belgrád	171	3:00	"	Rákospalota-Ujpest	
701	6:30	exp.	"	Konstantinápoly, Bukarest	6508	3:40	"	(Kecskemét,	
185	6:35	szv.	"	Nagygyőr	713	4:05	"	(Lajosmizse	
1407	6:40	"	"	Berlin, Zsolna	713	4:05	"	Temesvár-J. Szeged	
709	7:15	"	"	Bukarest, Bázsiás	182	4:10	"	Nagygyőr	
125	7:20	"	"	Párkány-Nána	4109	5:05	"	Esztergom	
727	7:25	"	"	Czepléd	175	5:15	"	Rákospalota-Ujpest	
501	7:30	gyv.	"	(Bukarest, Kolozsvár,	215	5:30	szv.	Érsekújvár	
165	7:35	szv.	"	(Háromszégy	115	5:55	szv.	Wien, Berlin	
118	1:40	"	"	Rákospalota-Ujpest	1403	6:20	gyv.	Berlin, Zsolna	
4103	1:45	"	"	Paris, Wien	177	6:30	szv.	(Rákospalota-Ujpest	
6501	1:50	"	"	Esztergom	707	6:35	gyv.	Orsova, Bázsiás	
157	1:55	"	"	Kecskemét, Lajosmizse	105	6:40	"	Wien	
187	1:55	"	"	Vác	107	7:10	"	Wien	
137	2:00	"	"	Párkány-Nána	711	7:40	szv.	Bázsiás, Temesvár	
719	2:35	"	"	Kiskunfélegyháza	179	8:00	"	Rákospalota-Ujpest	
129	2:45	"	"	Nagygyőr	4119	8:10	"	Piliscsaba	
189	2:45	"	"	Dunakeszi-Alag	143	8:20	"	Nagygyőr	
705	2:50	gyv.	"	Szeged	181	8:50	"	Párkány-Nána	
1401	2:40	"	"	Berlin, Zsolna, Pozsony	109	9:05	gyv.	Wien	
4105	3:55	szv.	"	Esztergom	4111	9:25	szv.	Esztergom	
161	10:25	"	"	Rákospalota-Ujpest	6505	9:30	"	(Kecskemét,	
715	10:40	"	"	Szeged	181	9:35	"	Lajosmizse	
119	11:15	"	"	Gyalánta	1405	9:45	gyv.	Dunakeszi-Alag	
168	11:50	"	"	Rákospalota-Ujpest	505	9:55	"	Berlin, Zsolna	
					145	16:25	szv.	(Brassó, Nagyszabeni,	
					6513	16:30	"	(Kolozsvár, Stanislaw	
					117	10:35	"	Vác	
					717	11:30	"	Ócsa	
					101	11:35	k. o. exp.	Wien	
					185	11:25	szv.	(London, Ostende,	
								Paris, Wien	
								Dunakeszi-Alag	

A vonatok **érkezése** Buda-Császárfürdőbe.

vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	honnan	vonat-szám	óra	perc	vonat-neme	honnan
4001	5:53		szv.	Esztergom	4007	2:10	szv.	Esztergom	
4003	7:48		"	Esztergom	4009	5:20	"	Esztergom	
4005	10:04		"	Esztergom	4019	8:21	"	Piliscsaba	
					4011	8:31	"	Esztergom	

1) Érkezik minden kedden, szerdán, pénteken és vasárnapon.
2) Érkezik minden hétfőn, csütörtökön és szombaton.
3) Vasár- és ünnepnapokon bezárólag november 12-ig közlekedik.

